

MÉCSVILÁG

A SÁROSPATAKI NÉPFŐISKOLA NYÁRI TANFOLYAMÁNAK ALKALMI KIADVÁNYA
XV. évfolyam 1. szám

2001. július 13.

UTAK ÉS TALÁLKOZÁSOK

Régi tény és igazság, hogy az ember – társas lény. Ezt leginkább akkor érzi, mikor problémáit, örömeit, bánatát nincs kivel megosztania. Széttétekintve a társadalmi, civil szerveződések palettáján, rá kell jönnünk, hogy többségünket leginkább együttgondolkodó, egyforma életszemléletű emberek alkotják. Ez alól nem mentes a pataki Népfőiskola sem, amit akkor értettünk meg igazán, mikor látogatást tettünk Újszászy Kálmán öreg diófája alatt; megcsapott minket is a közösségi, pataki szellem, a hagyomány ápolásának fontossága, az értékteremtés és – megőrzés folyamatának megbecsülése, a személyes példa varázsa. Többségünk célja az volt, hogy ismerkedve, barátságokat kötve kicseréljük gondolatainkat életről, megmaradásról, toleranciáról, s meglévő vagy vélt konfliktusok megoldásainak módozatairól. Egyetértettünk abban, hogy a konfliktus lehet ajándék is, melyből csodálatos dolgok születhetnek. Abból, ahogy megoldatlan élethelyzeteinkhez viszonyulunk, életminőségünk is megítélhető. Ebben látom talán a

népfőiskola legfontosabb szerepét, hogy meglévő gondjainkra próbálja megtalálni a leghatékosabb megoldást, együttgondolkodásra ösztönöz, esélyt nyújtva ezáltal életminőségünk javítására. A fenti gondolat a tolcsvai Oremus pincében tett látogatás után fogalmazódott meg bennem, ami-

kor Bacsó András szakember és közvetlen kalauzolása által betekintést nyerhettünk a borgyártás szentélyébe, és bizony újra meggyőződünk arról, hogy a szakértelem, ki-

tartás, szorgalom előbb-utóbb meghozza gyümölcsét.

Életre szóló élményt jelentett megtapasztalni a Borász és Ember nagyszerű ötvözetét, élete sokunk számára példaértékű. Épp ezért köszönet illeti a szervezőket, szekcióvezetőket, animátorokat a színvonalas programért, gondolatébresztő és meglévő gondjainkra kiutat kereső jó szándékú javaslataikért.

*Balla Ágnes
Kárpátalja, Eszemy*

Zsenze

Egy röpke hét történetét szeretném megírni
Mint Balassi Bálint versbe szedni,
Régmúlt idők szellemében elregélni,
De ily módon a mai olvasókhöz szólni.
Bár mint kockafej, ki csak számokhoz ért
Nehezen tudok írni egy regét,
A jó ital és felhőtlen hangulat
Sem tud kihozni belőlem verselést.
Rímekhez nem értek ezért inkább prózában
Kell megírnom cikkem a Mécsvilágba.
Sárospatak, te ősi kálvinista fészek,
Ne haragudj, ha bátortalan ez az ének.
De dicsőséged fennen hirdeti
S megtanultunk téged nagyon szeretni.
Történelem, Rákóczi vár, művészet és tudomány
Jól megfér egymással falaid között
Reméljük jövőben is visszajöhetünk.

Váradi Margit

Mi a teendő...

(Egy kárpátaljai közgazdász véleménye)

Mi, egynéhányan (Balla József sugásán fellelkesedve) eldöntöttük, hogy a kárpátaljai magyarságot is bekapcsoljuk a népfőiskolai hálózatba. Balácsi Károly és Bordás István tanár urak adták meg a fogódzót és az első lendületet a mozgalom (mert szerintem ez most az) megindításához. Az első találkozások alatt kirajzolódott az irány, melyet szerintünk most már mindenképpen követni kell. Úgy érzem, Kárpátaljai honfitársainknak nagy szüksége van egy olyan mozgalomra, mely minden pártpolitikai ideológiától mentes, mégis ideológiát hirdet, mégpedig a túlélés, a helyben maradás és az összetartozás ideológiáját. Közgazdászként az a véleményem, hogy a népfőiskola ennek az ideológiának akkor tud megfelelni, ha honfitársaimat a „hálókötésre” tanítja meg. Úgy kívánjuk működtetni a kárpátaljai népfőiskolát, hogy minden faluban évente legalább 4-5 foglalkozást tartsunk. Felmérjük az igényeket, felkutatjuk a megfelelő embereket és elindítjuk a vállalkozást.

Ott, ahol a kenyérellátás akadozik, a péket keressük, ahol borbélyra van szükség – az arra vállalkozót támogatjuk. Legnagyobb igény pedig arra van, hogy a kolhozok szétverése után magukra maradt 2-3 hektáros földrésszel rendelkező, de teljes eszköz (és pénz) hiányában lévő falusi embereket integráljuk, valamilyen irányban. De sürgősen, mert ha a kezdeti lelkesedés elfogy, úgy otthagyja a falut (de még az országot is), mint Szent Pál az oláhokat.

A legkézenfekvőbb megoldást én is a falugazdász hálózat kiépítésében látom. Így a kárpátaljai népfőiskola egyik legmarkánsabb iránya a falugazdák kiválasztása és képzése lesz. Az itt látottak és hallottak is erről győztek meg. Bízom benne, hogy Balácsi és Bordás tanár urak megtalálják annak lehetőségét, hogy még a nyár-ősz folyamán 1-2 jól működő falugazdász kollégájukkal ellátogassanak Kárpátaljára. Ennek reményével és hálás köszönettel:

Szanyi Béla Kárpátalja Ungvári Járás
Palágykomoróc

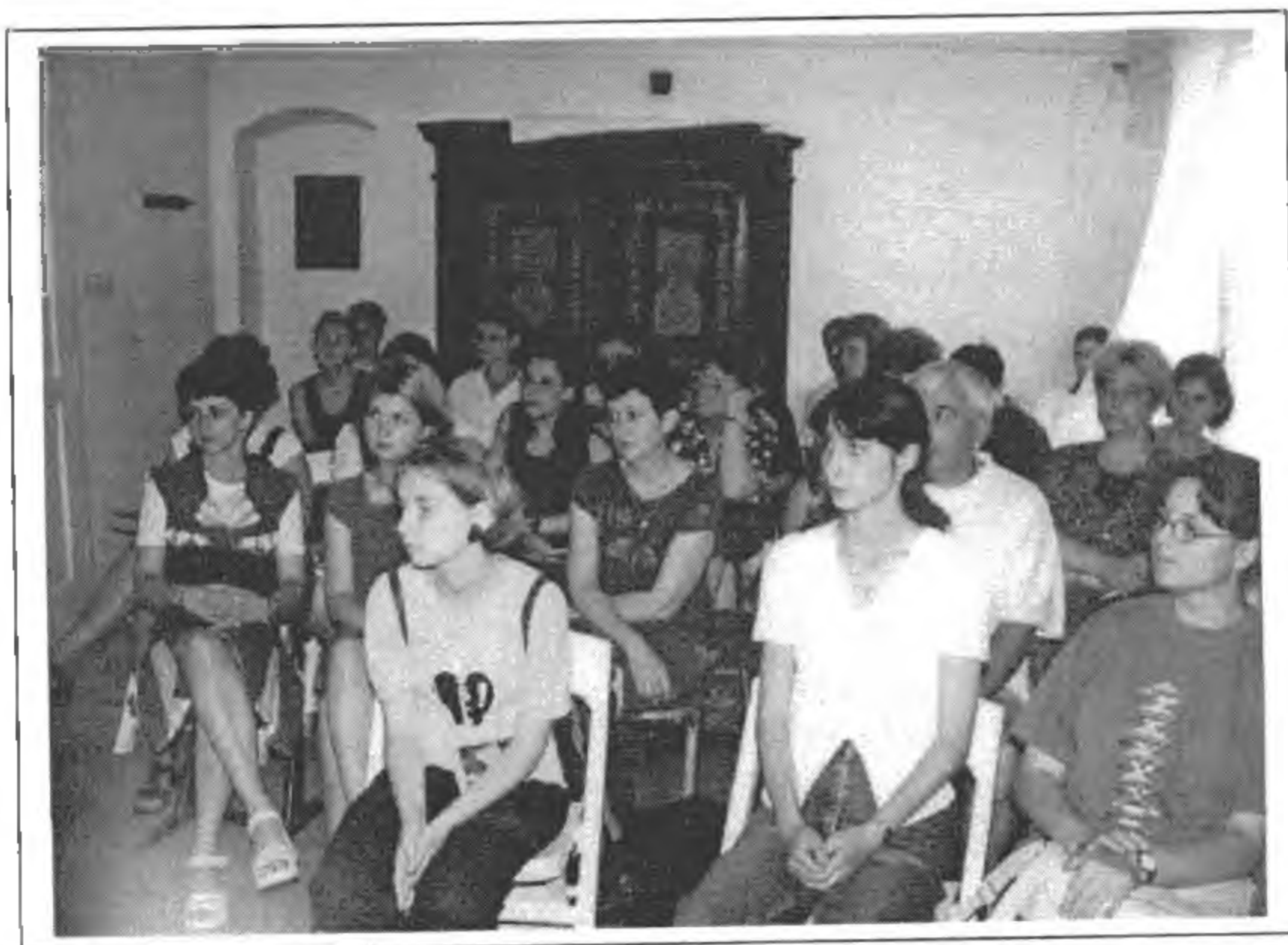

Cím nélkül...

- Álom álom édes álom –
gyermekfejű dinom-dánom
érkezéskor megállt kép s szöveg
lelassult élet
kihalt út énekes madarak
hajnali áradat bolyongás
barokk áradaton hajózó csapat
bor, zene, politika mindez női többségben
itattak – ittam – töltöttem
boroztam, lantot idéztem
megint idegekkel játszom
idő- tér- és kép vadász
gondolat pihenő ólomszárnyal
önpusztító élvezet kultúr kocsmá
sok bor, kis sör – hosszabb séta
az ember léha
(feltűnt megint énhatárom)
visszatérő ákom-bákom
csak játszom, nem látod arcom
„a látszat csal”, ugató sablon
néha igaz. Én? Csak játszom.
Feltaláltam magam, nem fedeztem fel
mi lelkem mélyén gubbaszt
fénytől-lénytől riad
mutat amit akar.

Ács Zsolt

Nektek...

Vasárnap: 5 óra. Meleg van. Csípnek a szúnyogok. Te Atya Úr Isten! Hova csöppentünk? Rögtön borral kínálnak. Meglátogatjuk a halottakat. Közben pogit rágcsálunk. Mennyi idegen! Próbáltunk megismerkedni. Sok a duma. Kevés a lényeg. Még mindig annyit tudunk mint előtte. Jött a vacsora. Túléltük. Ismét bor. Teának hittük. Jól meghúztuk. Az est fénypontja: tábortűz. Kicsi volt. A szúnyogok repülnek. Rajtuk landolnak. Újra töltenek.

Hétfő: Modern festmények. Számunkra magas. Másoknak biztos szép. Pácin. végre hintázunk. Aztán egy nagy ló. Két férfi. Nem, az egyik nő. Ludovika gyönyörűsége. Filmklub. Mátrix. Négyen vagyunk. Egy kibírta.

Kedd: Széphalom. Kazinczy sírja. A bácsi sokat beszélt. Sátoraljaújhely. Kötetlen múzeumnézés. Tetszett. 300 forintos barack. Picit drága volt.

De finom. Filmklub. Amerikai szépség. Tetszett. Felfogtuk. Buli a szobában. Pongyola pofázott. Azóta is tart.

Szerda: Nagykönyvtár. Ingyen vikszoltunk. Rákóczi múzeum. Bújócskáltunk. Eddig ez volt a legjobb. Azt gondoltuk. De jött a borkóstolás. A jókedv az megvolt. A hangulat is. Bandi bácsi aranyos volt. Mosolygós búcsút vettünk tőle. Meg a bortól is. Felmásztunk a buszra. Művészek lettünk.

Csütörtök reggel. Fájt a fejünk. Úszni készültünk. Kúszás lett belőle. Az öltözőbe. Előadás. Témánál voltunk. Ismét bor. És még mások. Végre ebéd. És most irunk. A többi a jövő titka. Eddig jó volt. Megérte.

*Gyügyei Erika, Láng Erika, Szeibel Noémi, Vass Birborka
Szatmárnémeti*

A kincses város

Kolozsvár, Kolozs megye székhelye, az Erdélyi-medence észak-nyugati sarkában, a Gyalui-havasok keleti nyúlványának tövében, a Bükk-erdő alján, a Kis-Szamos völgyében fekszik.

Erdély egyik legrégebbi és Románia egyik legnagyobb városa. A hajdani gazdagsága miatt a „kincsesnek” nevezett Kolozsvár, románul Cluj, 1974 óta hivatalosan Cluj-Napoca, németül Klausenburg. Lakosainak száma a hozzácsatolt peremközségekkel

együtt 350.000-re tehető, melynek kb. 20-22 %-a magyar nemzetiségű. Kolozsvár Erdély kulturális központja volt a múltban is és ma is az. Két színháza, két operája, kilenc filmszínháza, hangversenyterme, rádió és tévéstúdiója, négy könyvkiadó vállalata, illetve fiókszerkesztősége van. Nemcsak ügyes mesterei és kereskedői tették „kincsessé”, hanem iskolái is, melyek századokon át szellemi kincsekkel árasztották el egész Erdélyt. Számos törté-

nelmi esemény zajlott le falai között. Szép műemlék jellegű épületekkel is dicsekedhet, ezen épületek közül többet láthatunk a főterén.

A Fő tér századok óta Kolozsvár jelképe és központja. Szabályos négyszöge tanúja a város mindennapi életének, rendkívüli eseményeinek. A tér épületei a XIV. századtól a XX. század elejéig minden fontosabb építkezési stílus jegyeit megőrizték. Messze kimagaslik a központi fekvésű legrégebbi épület, a Szent Mihály-plébánia templom. Építésének kezdetét Károly Róbert uralkodásáig vezetik vissza, mikor Kolozsvár városi rangot kapott (1316). Legrégibb része a szentély és a két mellékkápolna. A brassói (Erdély) Fekete templom után Erdély legszebb háromhajós gótikus temploma. Őrzött értékei az 1956-ban előkerült néhány középkori freskója, reneszánsz sekrestyekapuja, dúsan aranyozott barokk szószéke és oltárképe. E templom számos kimagasló esemény helyszíne volt: több országgyűlést tartottak benne, e falak között iktatták be Báthory Zsigmondot harmadszor fejedelemségbe, itt választották uralkodóvá Rákóczi Zsigmondot, Báthory Gábort és Bethlen Gábort.

A Fő tér összhangját a város legnagyobb szülőttének, Mátyás királynak a lovas szobra (1902) teszi teljessé, mely Fadrusz János alkotása. Mátyás király szülőházát az Óvárban találjuk, viszonylag épen megmaradt gótikus épület. A házban emléktábla hirdeti, hogy 1443 március 27-én e házban született Mátyás, az igazságos, Hunyadi János és Szilágyi Erzsébet fia.

Ugyancsak az Óvárban találjuk a Ferenc-rendi templomot és kolostort, melynek helyén állt Kolozsvár első temploma, amely a tatárjáráskor pusztult el. Később ide építették a város központi templomát. Eredetileg a Domonkos-rendi szerzeteseké volt, csak később lett ferences templom és rendház.

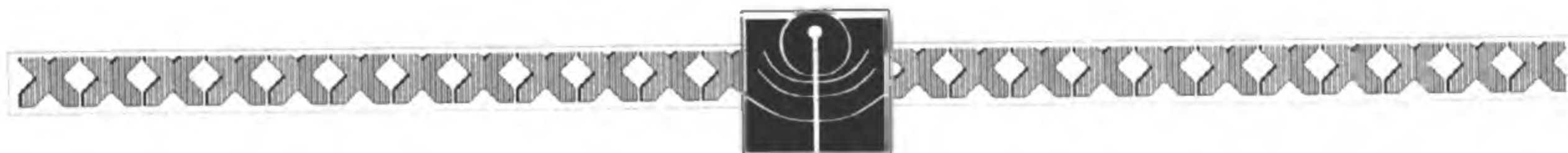
Megemlíthetjük még a Farkas utcai református templomot, melyet Mátyás király rendeletére és támogatásával kezdtek építeni 1489 és 1516 között. Dél-kelet Európa legnagyobb egyhajós gótikus csarnok temploma.

Kolozsvár a történelem folyamán mindig fontos iskolaváros volt. A középkori egyházi iskola mellett már a XIV. században városi iskola nyílt az Óvárban. A Farkas utcai jezsuita kollégiumot Báthory István erdélyi fejedelem és lengyel király egyetemi rangra emelte (1581), amely a hit és jogtudomány, valamint bölcsész-karral működött. Városunkban tanított a magyar nevelésügy, művelődés és tudomány kimagasló úttörője Apáczai Csere János. 1872 őszén megnyílt a Ferencz József Tudományegyetem. Az épületben jelenleg a Babes-Bolyai Tudományegyetem működik. Városunknak jelenleg számos egyéb iskolája, szakiskolája, kiegészítő iskolája, 16 gimnáziuma (ebből 3 magyar nyelvű, illetve további három egyházi intézmény: a katolikus, református és unitárius gimnázium) több egyeteme, főiskolája van.

A házsongárdi temető több mint 400 éves sírkert, Erdély igazi panteonja. Hű tükre a város fejlődésének, változásainak a fejedelemség korától napjainkig. Hírét nemcsak az itt nyugvó jeles személyiségeknek köszönheti, hanem a közelmúltig még sok helyen álló sírköveinek, s nem utolsósorban gyönyörű fekvésének. A temetőben tudósok, írók, művészek, színészek, tanárok, püspökök nyugszanak. Közöttük Apáczai Csere János, Jósika Miklós, Brassai Sámuel, Kriza János, Szentgyörgyi István, Dsida Jenő, Reményik Sándor, Szilágyi Domokos, Kós Károly és sokan mások.

Erdély egy gazdag múzeum, mely számtalan emlékével tárja elénk a múltat s ennek tündöklő gyöngyszeme Kolozsvár.

A honismereti szakkör tagjai

Művészeti Szekció névsora

1.	Acs Zsolt	3400	Herculane u. 17/26.	Cluj	Románia
	axman@freemail.hu				
2.	Bogya Melinda	3700	Sovata u. 34.	Nagyvárad	Románia
3.	Gombos Edith,	4710	Fő utca 50.	Panic	Románia
	gomboska74@hotmail.com				
4.	Kovács Annamária	3700	Cetat,ii tér. 28.	Nagyvárad	Románia
5.	Mészáros Ilona	.....	Kossuth u. 21.	Palágykomoróc	Ukrajna
6.	Molnár Anikó	3700	Grigorescu u. 6/6.	Nagyvárad	Románia
7.	Molnár-V. Emőke	3700	Sovata u. 31.	Nagyvárad	Románia
8.	Pásztai Tünde	3700	Dacia sugárút 24/a	Nagyvárad	Románia
9.	Reich Ilona	3700	Predeal u. 2.	Nagyvárad	Románia
10.	Tavaszi Hajnal	3700	Delavrancea u. 2.	Nagyvárad	Románia
11.	Varga Rozália	3700	Hat,egulni u. 43/a.	Nagyvárad	Románia

Szekcióvezető: Bolvári-Takács Gábor 1027 Budapest, Kapás u. 14. I/2., E-mail: btg@tza.hu

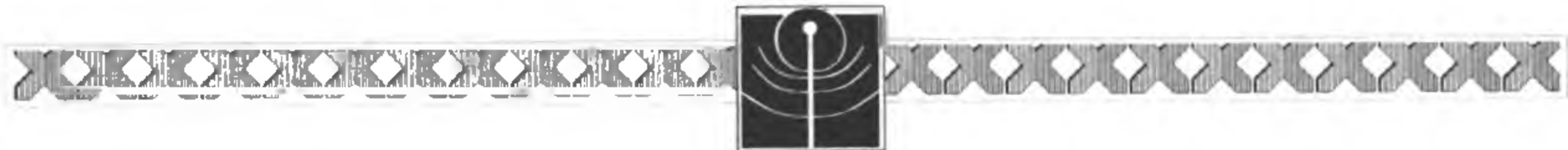
Animátor: Kelemen Judit 3950 Sárospatak, Bartók Béla u. 9.

Társadalomismereti Szekció névsora

1. Balla Ágnes külkereskedő
Ukrajna, Kárpátalja, Ungvári járás, 89461 Eszeny, Petőfi u. 19.
2. Balla József tanár
Ukrajna, Kárpátalja, Ungvári járás, 89461 Eszeny, Petőfi u. 19., e-mail: balla@mail.uzhgorod.ua
3. Boldizsár Boglárka tanítóképzős diák
3400 Kolozsvár, Gyár utca 5/52 Románia
4. Gyügyei Erika tanuló
Aleea Ipotesti 9/44 Szatmár megye, Románia
5. Karácsonyi Csaba közgazdász
Str. Herculane II/6. Kolozsvár, Románia, e-mail: kacs74@hotmail.com
6. Kovács Zoltán közgazdász
3400 Kolozsvár, str. Umirh 25/9 Románia, e-mail: kopek73@freemail.hu
7. Láng Erika tanuló
3829 Mezőpetri, Károlyi utca 410. Szatmár megye, Románia
8. Miklós Erzsébet Eszter tanítóképzős diák
3400 Kolozsvár, str. Lunii, nr. 9., bl. L 16, ap 31. Románia, e-mail: m-eszter@yahoo.com
9. Szeibel Noémi tanuló
10. Szanyi Béla közgazdász
Ukrajna, Kárpátalja, Ungvári járás, Palágykomoróc, Kossuth u. 87.
Aleea Ozana 2/11 Szatmár megye, Románia
11. Vass Báborka diák
3900 Szatmár, Micro 14. str. Careiului nr. 10. bl. 12/35.
12. Váradi Margit informatikus
str. Putna 2 bl. J 2 ap. 9. Kolozsvár, Románia, e-mail: gittav@yahoo.com

Szekcióvezető: Balácsi Károly 1091 Budapest, Üllői u. 53/b

Animátor: Pék Éva 3700 Oradea, str. Nufarului 58. ap. 17. Romania, e-mail: eva-anna@freemail.hu

Tanáraink, előadóink voltak:

- *Bacsó András* borász, cégvezető, Tolcsva
- *Bordás István* muzeológus, a Sárospataki Népfőiskolai Egyesület titkára
- *Bukta Imre* képzőművész, Budapest
- *Csetneki József* művésztanár, iskolaigazgató, Sárospatak
- *Dobay Béla* gimnáziumi tanár, Sárospatak
- *Dobrik István* művészettörténész, múzeumigazgató, Miskolc
- *Fehér József* történész, múzeumigazgató, Sátoraljaújhely
- *feLugossy László* képzőművész, Sárospatak
- *Károly Róbert* zeneszerző, főiskolai tanár, Budapest
- *Kurucz József* vállalkozó, Sárospatak
- *Petneki Áron* művelődéstörténész, főiskolai docens, Miskolc
- *Stóka György* főiskolai docens, a Sárospataki Népfőiskolai Egyesület elnöke
- *Zombori Ottó* csillagász, Budapest

A népfőiskola támogatói:

- Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Budapest
- Oremus Szőlőbirtok és Pincészet, Tolcsva
- Kazinczy Múzeum, Sátoraljaújhely
- Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeuma, Sárospatak
- Sárospataki Képtár
- Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményei

Zempléni Múzsza

A Zempléni Múzsza a határokon átnyúló zempléni régió országos igényű kitekintéssel rendelkező, negyedévente megjelenő társadalomtudományi és kulturális folyóirata. Kiadója a Sárospataki Népfőiskolai Egyesület. A lap célja, hogy teret adjon a Zemplénből elszármazott, vagy ahhoz kötődő, illetve a régió kívüli, de azzal foglalkozó társadalomkutatók, irodalmárok, képzőművészek számára. A szerkesztőség várja a Sárospataki Népfőiskola volt hallgatóinak írásait, mint ahogy örömmel fogadja más határon túli szerzők cikkeit, tanulmányait is.

A lap szerkesztősége: Bolvári-Takács Gábor főszerkesztő, Bordás István főszerkesztő-helyettes, Csetneki József grafikai szerkesztő. A kéziratok az alábbi címre küldhetők: Zempléni Múzsza szerkesztősége, 3950 Sárospatak, Kazinczy út 23., tel/fax: 06-47-314-714, E-mail: zmuzsa@nepfoiskola.hu. Lapunk az interneten is olvasható: www.nepfoiskola.hu/zmuzsa.

Urbán György festménye a 2001. évi 2. szám címlapján

Mécsvilág - a Sárospataki Népfőiskola alkalmi kiadványa
Szerkesztették: Bolvári-Takács Gábor, Bordás István, Kelemen Judit, Pék Éva
Felelős kiadó: Stóka György egyesületi elnök
XV. évfolyam 1. szám, 2001. július 13.